Recensie: Elisabeth ***1/2

DeLaMar Theater Amsterdam
zondag 23 maart 2025

foto © Annemieke van der Togt

Recensie:
De dood is alomtegenwoordig in Elisabeth, de musical naar het leven van keizerin Sisi. Openen doet de voorstelling die in 1992 het levenslicht zag en nu in een regie van Frank van Laecke in Nederland te zien is met de moord op Elisabeth door een anarchist Lucheni. Daarnaast komt de dood meerdere keren terug in haar leven. Zo verliest ze haar dochter Sophie, die vernoemd is naar haar schoonmoeder, én haar zoon Rudolf die zelfmoord pleegt. Dat de dood scenografisch, in het boek en de songs plus qua sfeerzetting overheerst, is een ding. Dat een magistrale Milan van Waardenburg als de Dood iedereen in zijn schaduw zet zowel qua spel als qua zang - ook tijdens het trapmoment overtroefde ie trouwens alle vrouwen met zijn wit kleed met mega witte sleep - is alleszeggend. Hij en enkel hij toont internationale klasse in deze productie. Je merkt gewoon aan zijn performance dat ie recente West End-ervaring kan voorleggen.

Streng, sterk, kil en hard is het decorontwerp van Carla Janssen Hé¶felt. We zien betonnen pijlers en verder grote kaders hangen aan de achter- en zijkant van het podium waarop iconische schilderijen met Elisabeth op geprojecteerd worden. Centraal staat een verhoging met draaischijf en een graftombe waarrond Elisabeth en De Dood dansen tijdens 'Als ik dansen wil' in het tweede bedrijf. Qua luguber scènebeeld kan dat tellen.
Zo nu en dan wordt die tombe trouwens omgetoverd tot een rijkelijk gedekte tafel. De kilte die het scèneontwerp uitstraalt, past perfect bij de manier waarop Sophie (Ann Van den Broeck) met haar kleinkinderen en haar schoondochter omgaat. Rudolf mag daarbij vooral géén moederskindje worden vermits ie de volgende keizer zal worden, dus wordt ie al snel van zijn moeder gescheiden na de geboorte en door Sophie op strenge wijze opgevoed. Ann zet overtuigend de rol neer al is die eendimensionaal. Ze moet gewoon constant de mondhoeken naar beneden houden en een strenge blik de zaal in sturen.
Nieuw is dat de rol van Elisabeth ontdubbeld wordt. Danique Dusée zet daarbij haar musicaldebuut neer als de jonge Elisabeth. Ronduit betoverend is ze in het eerste deel samen met Milan in 'Zwarte prins', 'Debrezin', 'Als jij' en uiteraard ook het bekendste nummer uit de musical: 'Mijn leven is van mij' waarbij ze door het stopteken met haar hand te tonen aan Milan, de Dood nog even van zich afwendt. Dusée zet dus een prestatie neer om in te kaderen. En dan is het, net voor de pauze aan Pia Douwes, die de originele rol destijds mee creëerde en haar ganse carrière in Nederland en het buitenland grotendeels te danken heeft aan deze titelrol om het van haar over te nemen.
Wanneer ze in een prachtige witte jurk verschijnt en uit het kader van een schilderij stapt net voor de pauze, volgt er een oorverdovend applaus van het publiek wat aantoont wat een grote ster ze is in Nederland. Maar

Dit artikel en zijn foto zijn auteursrechtelijk beschermd.
Herdistributie zonder schriftelijk akkoord is verboden.
This article and its picture are copyrighted.
No redistribution allowed.

in het tweede bedrijf zal helaas blijken dat ze die rol vocaal niet meer aankan, ze dan erg gecrispeerd klinkt en wordt het helemaal pijnlijk wanneer ze naar haar keel grijpt om die allerhoogste noten eruit te proberen persen. Volgens onze info zouden deze issues zich al voorgedaan hebben tijdens het repetitieproces. Kennelijk viel er niets aan te doen. Vraag is of Ann Van den Broeck, die sowieso contractueel enkele shows de rol van Elisabeth zal spelen, niet meer zal moeten invallen. Ons lijkt het namelijk geen goed idee om het publiek en Pia - ook om medische redenen, dit kan immers bezwaarlijk goed zijn voor haar stem - zo hard te laten blijven afzien.

William Spaaij, die onder andere schittert in het nummer 'Mijn nieuw assortiment', mag als Lucheni de rol van verteller voor zich nemen. Tussendoor becommentarieert ie ook de actie waardoor Elisabeth helaas wat te veel aanvoelt als een vertelsel, een aaneenrijging van scènes waardoor je nooit helemaal connecteert met de personages. Wat ook helaas niet helpt, is dat sommige arrangementen bij momenten wat gedateerd aanvoelen, zeker wanneer we twee synths aan het werk horen. In Londen toont Andrew Lloyd Webber nochtans dat het ook anders kan. Want hoe up-to-date klinkt die nieuwe versie van Starlight Express wel? En dan hebben we het nog niet gehad over de uitmuntende Sunset Blvd. van Jamie Lloyd die nog minstens tot 13 juli te zien is op Broadway.

'Waar is Jezus als je hem nodig hebt?' horen we enkele toeschouwers na afloop van Elisabeth zich afvragen. De duivel of de dood, regeert dus in deze musical, zo voelen ook zij het aan. Al moet gezegd dat de choreografie van Roy Jonathans bij de start ook even lijkt te refereren naar Albert Verlindes jongste succesvolle Jesus Christ Superstar-productie die Ivo Van Hove regisseerde. Zo zien we het ensemble de dode Elisabeth horizontaal optillen als martelares centraal op de draaischrijf.

Donkerte zit in deze voorstelling niet alleen in de soundscape van de wind, de glissandi van de strijkers maar ook in de fascinatie van Elisabeth in geesteszieken en in de dood. Hier ook te zien wanneer een patiënt met een verfborstel op de rug van Elisabeth wrijft en later haar eigen gezicht daarmee even een zachte massage geeft, wat onder andere gedaan wordt tijdens het snoezelen bij kinderen met een fysieke of mentale beperking. Die verfborstel zien we trouwens ook in het eerste bedrijf wanneer Elisabeths nagels niet gelakt worden maar geverfd. Sterke vondst hoor.

Hoewel de musical zo wat kleur probeert in de voorstelling te steken, kent deze een behoorlijk donker wereldbeeld wanneer de revoluties in 1848 en de Eerste Wereldoorlog het keizerrijk bedreigen. Wat overigens geschiedkundig totaal niet klopt, zijn de hakenkruisen die geprojecteerd worden die verwijzen naar het nazisme en de Tweede Wereldoorlog. Die is weliswaar een gevolg van de eerste. Maar Elisabeth stierf in 1898 en Frans Jozef in 1916. Sisi heeft dus nooit de Eerste Wereldoorlog meegemaakt, haar man wél, maar niet de Tweede.

In Elisabeth de musical klinkt het: 'De wereld is een schip en dat schip gaat zinken' wat helemaal dat donkere, negatieve wereldbeeld benadrukt. Maar de ultieme donkerte zit bij de Dood en daar kan niets of niemand over. 'Mijn leven is van mij' mag dan wel de bekendste song zijn uit Elisabeth, met zijn buitenaardse prestatie zorgt Milan van Waardenburg ervoor dat 'De laatste dans' zich daar moeiteloos mee kan meten, en met gemak de reprise van 'Mijn leven is van mij' in het tweede bedrijf overklast. Van Waardenburgs opties voor toekomstige musicalrollen lijken ons eindeloos. Spontaan denken we aan Javert in Les Mis, Phantom, Dracula, Graaf von Krolock in Tanz der Vampire, Strat in Bat out of Hell of Galileo in We will rock you. Wat een stem! Wat een power!

< Bert Hertogs >

Dit artikel en zijn foto zijn auteursrechtelijk beschermd.
Herdistributie zonder schriftelijk akkoord is verboden.
This article and its picture are copyrighted.
No redistribution allowed.